MÚZSÁK BŰVÖLETÉBEN

KOLOZSI BÉLA
VÁLOGATOTT ÍRÁSAI

NAPKÚT

Legyenek mindig új és újabb álmaink – Marton Éva

– A háború után nekünk nem volt semmink se, édesanyám otthon volt, édesapám főszakács volt a volt Bristol szállodában. Hárman voltunk testvérek, a hét évvel idősebb bátyám, a nővérem és én. Édesapámat korán vesztettük el, 1966-ban halt meg, szívinfarktust kapott az utcán. Édesanyámat szerencsére tovább tudtam szeretni, ő '82-ben halt meg, és én mindig azt mondom, hogy ők idejében elmentek. Furcsa, amit mondok.

– *Nagyon.*

– Azért furcsa, mert ők nem adták meg azt a lehetőséget, illetve azt a fájdalmat nekem, hogy a terhemre lettek volna. Édesanyám még láthatta az unokáját, a fiamat, később sokszor meglátogatott bennünket Németországban. Anyám nehéz természetű asszony volt, én nem rá ütöttem, hála istennek.

– *Amennyiben?*

– Édesanyám nagyon takarékos volt, én erre képtelen vagyok, számomra a pénznek nincs értéke. Én tudom, hogy ez borzalmasan hangzik, meg azt is tudom, hogy nehezen dolgozom meg érte, de akkor sem érdekel a pénz.

– Mi történt ebben a művelt családban, hogy a három gyerek között maga épp a zene fele orientálódott?

– Nekem az volt a szerencsém, hogy elsős koromban felfigyelt rám az énektanárnőm, Raksányi Magda. Csengő hangon elénekeltem valami gyerekdalt vagy népdalt, már nem tudom, és mivel semmi intonációs problémám nem volt, hát leült a zongorához, és utána kellett énekelnem. Én meg fölmentem a háromvonalas F-ig, mint egy kis csengettyű. Szerencsém volt, mert az a tanárnő gyerekoperákat mutatott be, és miután én elég magas kislány voltam, hát én kaptam a fiú szerepeket. Aztán később a tanárok már szinte kézről kézre adtak egymásnak, én pedig pontosan tudtam, hogy operaénekes akarok lenni.

– Hogy találkoztak a férjével?

– Egy rossz birkapörköltnek köszönhetem a találkozásunkat. Elsőéves koromban haknizni jártunk vidékre a KISZ Harmónia Együttessel. Kötelező volt, mert rutint kellett szereznünk. Na, az egyik ilyen alkalommal, a 80 forintos gázsi mellé vacsorát is kaptunk. Én azóta nem tudok birkát, bárányt enni, már a szagától is rosszul leszek. Akkor is ez történt, ő meg helyettesített valakit a Rigó utcai ügyeletben. Elmondom, mit érzek, puff, bemegyek, kész, kivizsgál, és én ott maradok reggel hatig. Addig beszélgettünk ugyanis.

– Ismerte akkor már magát, mint énekesnőt?

– Nem, amikor először énekeltem, akkor kinevetett. Azt mondta, hogy – Ez te vagy? – és nevetett, kuncogott rajta, mert a hangom még kicsi volt. Szóval másnap aztán megjelent a lakásunkon, mondván, érdekli, hogy hogy is van a páciense. Persze csak a randevú időpontját akarta megbeszélni velem. Hát így kezdődött.

– Azt mondta nekem, hogy Marton Zoltán önnek a tükörképe.

– Borzalmas dolog, leülök, tárcsázni akarok, erre csörög a telefon és hív, és mondja, hogy ez és ez kell még, erre

én, hogy pont ezt akartam mondani... Szóval olyan ikrek lettünk, gondolkodásban és minden másban is. Zoli Hamburgban tette le a sebészi kést, 32 év után, most már csak engem menedzsel, bár addig is ő intézte az összes fellépésemet. Zoli szerintem nagyon jó ember, és ha jobban belegondolok, már megérdemelné valamelyik légitársaságtól az Aranyrend Lovagrendet.

– *Mi tartja össze magukat?*

– Mi tart? Az, hogy van egy bal kezem és van egy jobb kezem, és ha ezt a kettőt összerakom, akkor ezek, látja, egymásba simulnak. Az, hogy szükségem van a levegőre, és ő a levegő. Az, hogy szükségem van a szeretetére. Az a legtermészetesebb, hogy ennyi év után már ugyanazon a hullámhosszon vagyunk, hogy éppúgy szeret színházba, moziba járni, és éppúgy szereti a jó könyveket, a festészetet, mint én. Én az összes focimeccset megnézem vele a tévében, na nem azért, mert annyira szeretem a focit, hanem mert annyira szeretem őt.

– *Soha nem bicsaklott meg egy pillanatra a házasságuk, egy percre sem?*

– Soha, soha. De nem volt nehéz, mert ha otthon van egy Rolls Royce-om, akkor miért szálljak be kint egy Trabantba?

– *Figyelmes férj?*

– Nagyon, nagyon. Csodálatos rózsabokrokat kapok még mindig tőle. Éva-napra vörös rózsákat, ékszereket, bundát is vett nekem, illetve azt magam veszem meg. A fiam a legcsodálatosabb pillanatban fogant meg, a legnagyobb szerelemben. Éreztem akkor, hogy valami történik bennem: szóval szerintem olyan fenséges és olyan magasztos pillanat volt, amiről a teremtés szól. Az első év a gyerekkel nagyon nehezen ment. Zoli szüleinél laktunk, az édesapja ugyanis föladta az orvosi rendelőjét miattunk. A fiam rosszul evett, nyelőcsőszűkülete volt, rengeteget sírt, éjsza-

kánként az ölemben kellet tartanom. Én meg persze nem tudtam letenni a vizsgáimat.

– *Meghálálta ez a gyerek ezt a sok küzdelmet?*

– Szerintem egy gyerek se hálálja meg ezt úgy igazán. De én ezt nem is kívánom. A lányom véletlen gyermek, bár ő is a szerelem gyümölcse. Már nem terveztünk második gyereket '74-ben. Akkor már Németországban éltünk és éppen kezdtünk talpra állni. Borzasztó kis fizetésem volt, a férjem munkája is akkor kezdődött. Diana, pont, mint az apja, kedves, mosolygós ember. Rendkívül ügyesen rajzol, egy francia újság divatszerkesztője. A fiamnak önálló filmvállalata van, reklámfilmeket készít. Itt végezte el a Filmművészetit, két diplomája van, operatőr és rendező. Egyébként mind a két gyerekem visszajött Magyarországra, itt találtak párra.

– *A világkarrier végül is minek köszönhető?*

– Folyamatos munka eredménye, ami sokszor nem volt könnyű, hiszen rengetegszer voltam távol a családtól. A férjem helyezett sínre, mert a megfelelő menedzsernőt választotta. Egy külföldit, mivel úgy tűnt, vele többet nyerek. És így is lett. Németországban az első gázsim 2400 márka volt. Hát jól be kellett osztani, de szerencsére szerettük a főzeléket. Mondjuk, a grillcsirkére azóta nem bírok ránézni.

– *Ön a világ első tíz legmagasabb gázsijú énekese között van, akik a világban ma köröznek, beleértve a három tenort is.*

– Amit ezek az urak kapnak, azt én soha nem fogom megkapni. Annyira kiemelt gázsik! Volt egy idő, amikor még a televíziós közvetítések által nagyon fölmentek az árak. Az én gázsim nagyon magas, de messze van az övéktől.

– *De ön egy jó kategóriában van?*

– Nézze, ha azt mondom, hogy a legjobban, akkor megnyugszik?

– *Meg, csak mint mindenki, én is kíváncsi vagyok.*

– Mi erről nem beszélünk. De erről mondok egy aranyos sztorit. A nyolcvanas évek közepén San Franciscóban énekeltem a Ringben. A premier után volt egy parti, s odajött hozzám egy idősebb hölgy, gyönyörűen kikészítve, elképesztően elegánsan, rajta volt minden, amit pénzzel meg lehet vásárolni. Szóval azt mondja nekem, bűbájos hangon, hogy magának aztán nagyon nagy énekesnőnek kell lennie. Hát, gondoltam magamban, anyád, most akkor el tudod dönteni, vagy sem? Persze mondani azt mondtam, hogy köszönöm, nagyon kedves, és vártam, hogy még hozzáteszi, hogy neki mi tetszett az előadásból a legjobban. Hogy miért gondol engem tehetségesnek. Erre azt mondja, hogy ő írta alá a fizetési csekkemet, és hát, akinek ilyen magas a csekkje, nyugodtan nevessen, annak nagyon nagy művésznek kell lennie...

– *Mitől van az, hogy kevesebb nagy csillag születik manapság, akár a tenorokat nézem, akár a szopránokat?*

– Elsősorban azért, mert nincs rá igény. Az összes színház, zenés színház nem az énekesekre, hanem a rendezőkre áll rá. Ők uralják a színházakat, ők döntenek arról, hogy kit akarnak látni a színpadon. Mondom, látni, nekik ugyanis a kép a fontos, és ez ugye független attól, hogy az illető milyen énekesi kvalitásokkal rendelkezik.

– *Az álmai színháza?*

– Ahol én lennék az igazgató, ott már nem szeretnék énekelni. Kiválogatnám a rendezéseket, és azokat az embereket hívnám meg, akik igazán tehetségesek. Aztán a rendezővel meg a karmesterrel együtt kiválasztanánk a szerepre legalkalmasabb énekest, és szép nyugodtan, szeretetben elkezdenénk dolgozni. Egyébként ilyen munka folyt a *Bánk bán* című film forgatásán is. Csodálatos volt, úgy gördült az a film.

– *Mennyire érzi annak a súlyát vagy a felelősségét, hogy maga tulajdonképpen nemcsak hogy nagy énekesnő a világban, hanem tulajdonképpen a magyar kultúra nagykövete is.*

– Rendkívül fontos feladat, mert Magyarországnak mindig nagyon nagy szüksége volt arra, hogy jó képet kapjanak róla a külföldiek. Most különösen fontos, amikor az Európai Unió felé megyünk. Fontos, hogy a jellegzetességeinket megtartva menjünk az Európai Unióba, és hogy ezt be tudjuk mutatni az irodalomban, a kultúrában, a tudományokban. Szerintem a magyarok nagyon tudnak asszimilálódni, és mégis megtartják az egyéniségüket. Azt hiszem, egyetlenegy népnek nincs ekkora nagysága, mint a magyarnak.

– *Van köze ehhez a mai Operaházhoz, hívták, keresték?*

– Nem, nem, ezek megfoghatatlan tények, olyan döcögős dolgok, de nem is az én tisztem, hogy erről beszéljek.

– *Féltékenyek magára, nem tudják kifizetni magát?*

– Nem hiszem, hogy erről lenne szó. Kár lenne, ha nem használnának ki, hogy így mondjam, mert ha belegondolok abba, hogy egy Placido Domingo művészi tanácsadó lehet Los Angelesben, akkor talán kár elmenni egy ilyen lehetőség mellett. Hiszen rengeteget tudnék segíteni, és másképpen tudom én megmondani, mint egy karmester, egy rendező vagy egy korrepetitor, mert én benne voltam, benne vagyok. És valahogy az az érzésem, hogy őszintébben tudnék beszélni a gyerekekkel, illetve a művészekkel, hiszen egy nyelven beszélünk, hiszen tudom, hogy mik a hibák vagy mik a problémák. Tudom, hogy lehet azon segíteni, hogy sikerüljön jobban kibontani egy embert, tudom, hogy lehet valakit felemelni.

– *S nem elnyomni.*

– Azt nem szabad soha, soha. Nem kell mindig dicsérni, de mindig a legjobbat kell kihozni a másikból. Én sok mesterkurzust adok, legutóbb is akadt valaki, aki tényleg nem volt jó, mégis kihoztam belőle a legtöbbet, mindazt, amit a képességei megengedtek.

– *Mit kíván nekünk?*

– Azt, hogy senki ne legyen egyedül, hogy mindenki találja meg a maga párját, mert szerintem az egyedüllét a legborzalmasabb dolog a világon. Hogy a szabadságot meg tudjuk tartani, hogy soha senki ne jöjjön be ebbe az országba, és ne mondja meg nekünk, mit csináljunk. Azt, hogy először élni tudjunk a szabadsággal, és ne acsarkodjunk egymás ellen. Kívánom, hogy a gyerekek megszülethessenek. S hogy mindenki álma megvalósulhasson. Mert akkor igazi egy emberélet, hogyha mindazt, amit eltervezett vagy megálmodott, meg is tudja valósítani. És kívánom, hogy legyenek mindig újabb és újabb álmaik.

(Elhangzott Kondor Katalin
Névjegy *című műsorában*
Magyar Rádió, 2003)